

NIEUWSBRIEF, oktober 2019
(aanvulling)

OVF-LEZING 15 OKTOBER 2019

Titia Bergsma, vrouw van Jan de Cock Blomhoff

Oktober is de maand van de geschiedenis. Dit jaar is het thema "Zij/Hij". De verhoudingen tussen de seksen staan op scherp. In tijden van #MeToo, #HeForShe en de eerste moslima's in het Amerikaanse Congres kijkt de Maand van de Geschiedenis terug: hoe zijn genderverschillen historisch gevormd?

Vrouwen hebben altijd zo'n vijftig procent van de wereldbevolking uitgemaakt. Toch weten we vooral de namen van mannen uit het verleden. Als we de vrouwen niet ook kennen, hoe kunnen we de wereld om ons heen dan begrijpen?

Josine Pouwels wil op 15 oktober onder andere inzoomen op Titia Bergsma, de echtgenote van een machtige man die in Amersfoort landgoed Birkhoven stichtte, dochter van een lid van wat tegenwoordig de Hoge Raad genoemd zou worden.

Het Parool schrijft in 2015 nog over Titia Bergsma: "Titia Bergsma (echtgenote van Jan de Cock Blomhoff) vertrok in 1816 op een Amsterdams schip naar Japan. Ze was de eerste westerse vrouw in eeuwen die voet op Japans grondgebied zette. Haar beeltenis is nu op zo'n vier miljoen Japanse voorwerpen te vinden."

Wie was Titia Bergsma? In welke tijd en omgeving leefde zij?

De lezing wordt gegeven door Josine Pouwels.

Drs. Josine Pouwels is geboren in Tubbergen. Tegenwoordig woont zij afwisselend in Amersfoort en Ootmarsum.

Zij studeerde Nederlands en Geschiedenis in Groningen en Utrecht.

Naast schrijven is geschiedenis haar grote liefde en geeft zij cursussen en lezingen over diverse historische en kunsthistorische onderwerpen, bv. over de oude Republiek, de Hohenzollerns, de Italiaanse Renaissance, de Gouden Eeuw. Daarnaast schreef zij artikelen, o.a. voor 'KRONIEK', tijdschrift historisch Amersfoort.

Haar passie voor geschiedenis leidde tot het schrijven van historisch geïnspireerde romans. In 2018 verscheen haar derde boek, *Itchycoo Park*.

In verband met de lopende tentoonstelling in Museum Flehite is in de zaal waar de lezing wordt gehouden een beperkt aantal stoelen (70) beschikbaar. Bij de toegangsdeur moeten we helaas tellen, en vol is vol. Wilt u de lezing erg graag bijwonen? Kom dan op tijd!

LEZING “DE GESCHIEDENIS VAN HET ERDALCONCERN”

Het vele jaren in Amersfoort gevestigde wereldberoemde Erdalconcern werd hier een “Unilever in het Klein”. Met merken als Tana, Peli, Odorex, Sanex, Halitran, Dampo, Prodent, Zendum, Zwitsal en zelfs OB tampons. Deze lezing behandelt de complete geschiedenis tot en met het uiteenvallen in diverse onderdelen en het transformeren van het voormalige fabriekscomplex aan de Brabantsestraat / Kleine Koppel naar “De Nieuwe Stad”. Gezien de beschikbare tijd kunnen er naast prachtige foto’s nu extra véél unieke filmpjes getoond worden!

Spreker: Jan Carel van Dijk
Datum: donderdag 31 oktober
Plaats: Gebouw “Filaethes”, Havik 29.
Tijd: 14.00-16.00 uur (inloop vanaf 13.30 uur)

Leden van de OVF kunnen deze lezing bijwonen als er plaats is. Aanmelden bij Lenske Jonker, E: lenske.jonker@gmail.com.

OVF-LEZING OP 5 NOVEMBER 2019

‘Amersfoort in beeld. Zes eeuwen stadsgezichten’ in Herensociëteit Amicitia (met rondleiding)

Museum Flehite heeft in de afgelopen 140 jaar een grote collectie aan schilderijen, tekeningen en prenten van onze stad bijeen gebracht. In het boek “Amersfoort in beeld, zes eeuwen stadsgezichten” wordt aan de hand van zo ‘n 450 afbeeldingen een stukje van de sluier opgelicht van deze schatten die zich voor een groot deel in depot bevinden omdat ze voor permanente expositie te kwetsbaar zijn.

Burchard Elias, oud-directeur van Museum Flehite is auteur van het boek en voorzag de afbeeldingen van een uitgebreide toelichting.

Op 5 november a.s. houdt hij een voordracht over de totstandkoming en de inhoud van het boek. Allereerst gaat hij nader in op de lotgevallen van deze verzameling en de stormachtige ontwikkelingen van de stad in de laatste 50 jaar. Vervolgens worden verschillende onderdelen nader toegelicht als de poorten en de wallen, kloosters en kerken, markten en industrie, de militairen en de oorlogen, de buitenplaatsen en Hoogland, en de groeistad.

Opmerkelijk is dat in de 17e, 18e en 19e eeuw het vooral niet-Amersfoortse kunstenaars als bijvoorbeeld Rembrandt waren die de stadsgezichten vastlegden, met als uitzondering op de regel Jordanus Hoorn (1753-1833). In de twintigste eeuw veranderde dat met vooraanstaande kunstenaars als Henk Wolter, Willem van Dam en Sara van Heukelom. En in meer recente tijd schonk het oud-hoofd van de Amersfoortse monumentenzorg, Cor van den Braber, veel tekeningen van zijn hand aan het Museum waaruit ruim kon worden gekozen.

Vooral de tekeningen en prenten liggen om redenen van behoud veelal langdurig in de kluis van het Museum. Met de verschijning van ‘Amersfoort in beeld. Zes eeuwen stadsgezichten’ wordt een groot deel ervan voor iedereen permanent toegankelijk.

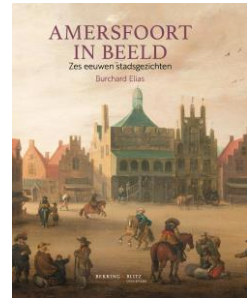
Deze extra lezing van de OVF wordt gehouden in de Herensociëteit Amicitia Amersfoort, Prins Hendriklaan 15, 3818 HK Amersfoort en begint om 20.00 uur. Amicitia is een van de oudste herensociëteiten in Nederland.

Voorafgaand aan de lezing is er voor leden van de OVF een rondleiding in het recent gerestaureerde sociëteitsgebouw waarin onder meer nog een kegelbaan te bewonderen is (aanvang 19h30).

VOORINTEKENING “AMERSFOORT IN BEELD, ZES EEUWEN STADSGEZICHTEN”.

Medio november 2019 verschijnt de uitgave “Amersfoort in beeld, zes eeuwen stadsgezichten” door Burchard Elias bij Bekking & Blitz Uitgevers B.V. (specificaties: formaat 24,5x30,5 cm/omvang 298 pag./geïllustreerd in kleur/gebonden/prijs € 29,90/ISBN 9789061095248).

Het uitgangspunt van deze publicatie is de enorme collectie prenten van de stad Amersfoort onder de aandacht te brengen. De Oudheidkundige Vereniging en haar leden hebben altijd garant gestaan voor het historisch behoud van Amersfoort en worden in het boek genoemd. Voor hen is een intekening op genoemde publicatie mogelijk gemaakt.

Leden van de OVF kunnen met een mooie korting inschrijven op het boek. Alle intekenaars zullen op een inlegvel worden vermeld.

Intekenen is mogelijk tot en met 5 november 2019 tegen een speciale voorintekenprijs van € 25,= per exemplaar, inclusief verzendkosten.

Dit doet u door genoemd bedrag over te maken op rekening nummer NL30ABNA0458869287 t.n.v. Bekking & Blitz Uitgever BV o.v.v.: **5248 en uw adresgegevens.**

Na verschijning (medio november) kunt u de bezorging van uw bestelling tegemoet zien.

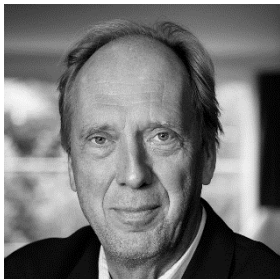
KAMP AMERSFOORT LEZING

De jaarlijkse Kamp Amersfoort Lezing zal op woensdag 13 november as. uitgesproken worden door historicus Chris van der Heijden. Chris van der Heijden schreef het bekende boek *Grijs Verleden*, waarin hij de verschillende manieren waarop wij sinds 1945 naar de oorlog kijken, centraal zet. Het boek was een belangwekkend werk, dat de ogen opende van velen: we waren niet goed óf fout in de oorlog. Maar zoals altijd in zware omstandigheden probeerden de meesten te overleven, door te schipperen in het grijze gebied tussen zwart en wit.

Het boek beleeft binnenkort een nieuwe, geïllustreerde druk.

De Kamp Amersfoort Lezing wordt jaarlijks gehouden om aspecten van de indrukwekkende periode van de oorlog levend te houden. De organisatie ligt in handen van de gezamenlijke Rotaryclubs in Amersfoort en omgeving.

De lezing wordt gehouden in Leerhotel Het Klooster aan de Daam Fockemalaan 10 in Amersfoort. Zij begint om 19.30. De kosten zijn € 7,50, inclusief een kop koffie vooraf en een drankje na afloop. Aanmelden kan door u nu al op te geven bij kdeboer@amerstone.nl. Vermeld wel met hoe veel personen u komt. U krijgt na opgave een bevestiging en betaalt bij binnenkomst contant en gepast.

Over Chris van der Heijden. Sinds 2001 heeft Van der Heijden enkele boeken gepubliceerd over de [Tweede Wereldoorlog](#) in Nederland, alsmede over de [historiografie](#) en de beeldvorming van die periode. Daaronder vallen bijvoorbeeld *Grijs Verleden: Nederland en de Tweede Wereldoorlog* (2001) en *Joodse NSB'ers: De vergeten geschiedenis van Villa Bouchina in Doetinchem* (2006). In 2011 [promoveerde](#) hij aan de [UvA](#) op zijn studie *Dat nooit meer. De nasleep van de Tweede Wereldoorlog in Nederland*. Van der Heijden betoogt in deze werken voornamelijk dat er uit deze periode een soort morele Grondwet van Goed en Fout is gedistilleerd, die bijstelling en nuancering behoeft. In zijn proefschrift beschrijft hij hoe en door welke groepen in de samenleving dit morele uitgangspunt in stand wordt gehouden. Deze stellingnames werden wisselend ontvangen. Zo noemde *De Gids* hem in 2011 “de belangrijkste historicus van Nederland” en wordt hem een belangrijke rol toegeschreven in het historiografisch debat over de Tweede Wereldoorlog. Anderen schreven kritisch over deze werken.

MR. J.P.H. DONNER HERDENKT JOHAN VAN OLDENBARNEVELT

30 november, 14.30 uur in de Amersfoortse St. Joriskerk

Op uitnodiging van Rotary Clubs uit Amersfoort en omgeving, houdt Mr. J.P.H. (Piet Hein) Donner op **30 november** a.s. een lezing waarin hij de in Amersfoort geboren Nederlandse staatsman Johan van Oldenbarnevelt herdenkt die dit jaar 400 jaren geleden op tragische wijze omkwam. Donner zal ingaan op Oldenbarnevelts betekenis voor de totstandkoming van de Republiek en daarmee zijn blijvende betekenis in onze tijd. De Republiek is uit toeval, improvisatie en opportunisme ontstaan, maar er was een Oldenbarnevelt nodig om dat mogelijk te maken.

Piet Hein Donner is sinds december 2018 Minister van Staat. Hij was van 2012 tot 2018 vicepresident van de Raad van State. Eerder was hij minister van Justitie, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Daarvoor was Donner onder meer voorzitter van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, informateur en Tweede Kamerlid voor het CDA.

AGENDA

- Dinsdag 15 oktober 2019;** OVF-lezing; Josine Pouwels: Titia Bergsma en de vrouw in Japan (in kader van het thema van de Maand van de Geschiedenis Hij/Zij). (max. 70 bezoekers)
- Dinsdag 29 oktober 2019;** OVF-lezing in het kader van het Vathorstjaar; Jelle Hekman, Henk van den Broek en Edzo Bindels: De ontstaansgeschiedenis van Vathorst. Locatie: i-Centrum Vathorst, Veenslagen 2. Aanvang 20.00 uur.
- Donderdag 31 oktober 2019;** Lezing Gilde; Jan Carel van Dijk over de geschiedenis van het Erdalconcern. Locatie: Gebouw Filalethes, Havik 29. Aanvang 14.00 uur.
- Dinsdag 5 november 2019;** OVF-lezing; Burchard Elias (t.g.v. publicatie boek) Amersfoort in beeld, 7 eeuwen stadsgeschiedenis. Locatie: gebouw Amicitia, Prins Hendriklaan 15. Aanvang 20,00 uur, met om 19.30 uur een korte rondleiding. (max. 80 bezoekers)
- Woensdag 13 november 2019;** Kamp Amersfoort Lezing; spreker: Chris van der Heijden. Locatie: Leerhotel Het Klooster, Daam Fockemalaan 10. Aanvang 19.30 uur.
- Donderdag 28 november 2019;** Uitreiking Jaarboek. Locatie: St. Joriskerk. Aanvang: 17.00 uur.
- Zaterdag 30 november 2019;** lezing Rotary; Spreker: J.P.H. Donner over "de blijvende betekenis van Johan van Oldenbarnevelt". Locatie: St. Joriskerk. Aanvang 14.30 uur.
- Dinsdag 21 januari 2020;** OVF-lezing; Dick Haver Droeze: De 100-jarige Frisia-woningen en de planontwikkeling van het Bergkwartier.
- Dinsdag 18 februari 2020;** OVF-lezing; Simon Groot: Leven en werken van de Amersfoortse musicus Joannus Tollius (1550-1628)

Tenzij anders vermeld worden de OVF-lezingen gehouden in Museum Flehite in Amersfoort, beginnen om 20.00 uur en zijn gratis toegankelijk voor leden van de OVF. Voor niet-leden bedraagt de toegangsprijs € 5,00. De zaal gaat open om 19.30 uur.